

Nr 21.

Av herrar **Widlund** och **Winberg**, om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om ändring i gällande bestämmelser angående fri-biljetter för pensionerade befattningshavare vid statens järnvägar.

Kungl. Maj:t har genom nådiga brev av den 6 december 1912 och 30 januari 1914 funnit gott föreskriva, dels att ordinarie tjänsteman vid statens järnvägar, som erhållit avsked från denna sin tjänst med pension, dels förutvarande icke ordinarie befattningshavare vid statens järnvägsbyggnader, som efter erhållet avsked från sin ställning på grund av särskilt beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen uppbär pension samt under tiden för anställningen åtnjutit förmånen av fria resor å statens järnvägar för enskilda angelägenheter, äga att årligen utfå två biljetter till fria resor fram och åter över nämnda järnvägar.

Kungl. Maj:ts föreskrift grundar sig på skrivelse från 1912 års riksdag. Redan vid 1898 års riksdag hade emellertid herr A. F. Broström väckt motion, vari han hemställde om skrivelse till Kungl. Maj:t angående rätt för pensionerade tjänstemän och betjänte vid statens järnvägar till ett visst antal fribiljetter för resa å statens järnvägar för egen del och för deras hustrur. År 1904 hemställde kungl. järnvägsstyrelsen hos Kungl. Maj:t om ett visst antal fribiljetter för med pension avgångna tjänstehavare vid statens järnvägar. År 1907 inlämnade ett antal pensionärer en petition till Kungl. Maj:t i ärendet. Åren 1909 och 1910 motionerade herrar Camitz och Berglund, samt år 1912 herrar Bogren, Carlson i Herrljunga och Röing i andra samt herrar Fredrik Berglund och Rosén i första kammaren angående åtgärder för att bereda pensionärer vid statens järnvägar en viss fribiljettsrätt.

Den uppmuntran, som beretts järnvägarnas pensionärer genom beviljande av fribiljetter på sätt kungl. breven av förutnämnda data före-

skriver, måste anses som synnerligen klok, och, vi våga säga, berättigad. De gamla befattningshavarna, som så att säga hava vuxit samman med sitt arbete, erfara en känsla av att alltjämt tillhöra järnvägarna, då de äga en, låt vara begränsad, fribiljettsrätt, och denna tillfredsställelse torde vara dem väl unnad och bör än mera vara så, enär densamma, enligt vad som vid ärendets behandling i riksdagen påpekats, kunnat beredas dem utan att några nämnvärda kostnader för statsverket därigenom uppstått.

Erfarenheten torde redan hava givit vid handen, att pensionärernas resor i regel gälla besök hos nära anförvanter, vänner från tjänstetiden eller för besök å badort eller annan rekreationsort i och för stärkande av försvagad hälsa. Därvid, och särskilt om resan gäller besök hos på andra håll boende familjemedlemmar, torde en livlig önskan vara till finnandes, att hustrun må kunna medfölja mannen. Då emellertid de fria resorna äro personliga för f. d. befattningshavare, följer härav att vanlig biljettlösen måste erläggas för hustruns resa. Denna utgift kan i många fall, särskilt om den eller dem besöket gäller äro boende på längre avstånd från pensionärens hemort, medföra en i hans ställning kännbar utgift, till och med så pass stor, att en resa för hustrun därigenom omöjliggöres. Rättvisan torde kräva, att denna svårighet på lämpligt sätt undanröjdes och ett sätt att göra detta vore, att hustrun vid ett dylikt tillfälle ägde rätt att använda den ena av de för mannens räkning beviljade fribiljetterna. I sådant fall komme mannen visserligen endast att erhålla *en* fribiljett, men vunne i stället fördelen av att utan särskild resekostnad kunna medtaga hustrun, vilket vid resor av sådan art, som här nämnts, mången gång kan värderas högre till och med än rätten att få resa två gånger pr år i stället för en.

Vid olika tillfällen, såväl i kommittébetänkanden som vid lönefrågors behandling på andra håll, har det framkommit, att rätten till fri- och hushållsbiljetter ansetts såsom en till tjänstgöringsersättningen hörande förmån likaväl som pensionsrätten. Då befattningshavaren nu efter det pensions-tiden inträtt bibehåller denna fribiljettsrätt, ehuru i mera begränsad utsträckning, torde konsekvensen fordra att rätten till hushållsfribiljett även, likaledes med viss begränsning, bibehålles. I vårt grannland Norge har man beaktat denna synpunkt, i det pensionstagare vid statsbanorna därstädes äga rätt till visst antal fribiljetter för sig själva och hustrun. Beträffande våra pensionstagare är det nu endast fråga om att, *då pensionären själv så önskar*, förändra en redan beviljad fribiljett till en hushållsfribiljett. Tillåtelsen till en sådan förändring medför följaktligen inga som helst ökade förmåner, vilka bereda statsverket kostnader eller olägenheter. Man kan ej heller tänka sig, att staten skulle göra förlust genom att en pensionärs hustru med den nuvarande frifartsordningen trots kostnaderna åtföljde sin

man på hans resor och biljettavgift därigenom komme järnvägen till godo. I de flesta fall torde det i stället vara så, att hustrun får stanna hemma och mannen företager resan ensam, på grund av att, som förut blivit sagt, utgiften för hustruns resa blir för stor. En ändring i nu gällande bestämmelser i den riktning, att en pensionär ägde rätt att, då han själv så önskade, utbyta den ena av sina två fribiljetter per år mot en hushållsfribiljett, gällande för hans hustru, kan sålunda icke medföra några som helst vare sig direkta eller indirekta förluster för staten, utan innebär endast ett bättre utnyttjande av en redan medgiven förmån. Ur pensionärens synpunkt däremot torde saken bliva av en helt annorlunda betydelse. Det torde vara tillräckligt väl känt, att ett tillmötesgående av än så ringa reell betydelse av en gammal trotjänare värderas ytterligt högt, och om man på sätt, som här nämnts, kunde visa en grupp pensionärer en liten uppmärksamhet, torde enbart tacksamhet och god förståelse följa från såväl nuvarande som blivande sådana.

På grund av vad vi sålunda anfört, få vi härmed hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring i nu gällande bestämmelser för fribiljetter för pensionerade befattningshavare vid statens järnvägar, att dylik pensionerad befattningshavare, på grund av därom framställd begäran i varje särskilt fall, må äga rätt att utbyta en av honom pr år tillkommande fribiljetter mot en för hans hustru personligt gällande hushållsfribiljett.

Stockholm den 20 januari 1917.

Thure Widlund.

C. Winberg.